HE 25/2026 vp 11.6.2026

Lisäselvitys

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus (RSKK)

Voimakeinojen käytön opetuksen osalta kiinnosti mm. miten ja missä vaiheessa opetus käytännössä järjestetään ja kuka opetuksen antaa

- Voimakeinoihin kuuluvat fyysiset taidot ja voimankäyttövälineet koulutetaan RSKK:ssa
- opetukseen kuuluu voimankäytön juridiikan koulutus (kuuluu lainsäädännön näkökulmasta muun muassa myös turvaamistoimenpiteet, tarkastustoiminta ja kuljetukset)
- koulutukset aloitetaan välittömästi tutkinnon alussa RSKK:lla, fyysinen voimankäyttö ja välineet (ei ampuma-ase) on käytynä ennen ensimmäistä työssäoppimisjaksoa
- Fyysisen voimankäyttöosuuden opettaa Asko Hattuniemi, ryhmätoiminnan ja välineet Vesa Jäntti, muuten voimankäyttöön liittyvää sääntelyä yms. yksittäiset opettajat (kokonaisuus on laaja sääntelyn näkökulmasta)
- RSKK:lla fyysiset tilat, useampi harjoitusselli, välineet, etälamauttimen harjoitusnuolet ja ns. harjoitusnuket
- Lainsäädännön opettaja on tehnyt juridiikan osalta opetuspohjat voimankäytön opetuksiin ja päivittää materiaaleja (niissä otettu huomioon muun muassa CPT:n, EN:n ,YK:n materiaaleja)
- jatkossa ei mahdollista näin laaja koulutus, mikäli tapahtuu työssäoppimislinjalla vankiloissa, ei ole resurssia (perehdytys määräaikaisille kestää tällä hetkellä 1-5 päivää max vankiloissa, en sijaan että kaikki voimankäyttöön liittyvä kestää RSKK.lla 2 kuukautta). Tätä ei myöskään tilojen ja välineiden puolesta voida toteuttaa muualla kuin oppilaitoksen tiloissa.

Miten koulutus konkreettisesti järjestetään ja miten tähän vaikuttaa vankiloiden ylikuormitustilanne

- tällä hetkellä peruskoulutus ja välineet RSKK:ssa
- VK-määräyksen mukaan (voimassaoleva, mutta vanhentunutta tietoa) yksikkö vastaa siitä, että sen henkilöstöllä on käytössään työn suorittamiseksi määrältään, laadultaan ja varustelultaan riittävät voimankäyttövälineet ja, että henkilöstö on saanut niiden käyttämiseen sellaisen koulutuksen, että välineiden käyttö on suoritusvarmaa ja turvallista.
- Lisäksi määräyksessä todetaan, että virkamiehellä on oikeus kantaa ja käyttää voimankäyttövälineitä ainoastaan silloin, kun hän on saanut kyseiseen voimankäyttövälineeseen käyttäjäkoulutuksen, osallistunut vuosittaiseen ylläpitokoulutukseen ja harjoitteluun sekä ampuma-aseen osalta suorittanut myös kerran vuodessa tasokokeen. Virkamiehen oikeus välineen kantamiseen ja käyttämiseen on voimassa myöntämisvuotta seuraavan kalenterivuoden loppuun, jonka kuluessa se on uusittava. à tältä osin vankiloissa on ollut haasteita saada järjestettyä ylläpitokoulutuksia ja saada henkilökuntaa osallistumaan niihin
- Määräyksessä todetaan myös, että turvaamistoimenpiteiden käytön perusteet opetetaan alan tutkintokoulutuksen yhteydessä. Rikosseuraamusalan ulkopuolisen koulutuksen suorittaneille ja yksikössä ilman alan ammatillista koulutusta valvonta- ja ohjaustehtävissä toimiville koulutus tulee järjestää Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksessa viimeistään

vuoden kuluessa virkasuhteen alkamisesta. à turvaamistoimenpiteiden osalta ilmeisestikään koulutuksia ei yksiköissä ole juuri ollenkaan, paitsi opetetaan sitomisvälineet

Miten lainsäädäntökoulutuksessa otetaan huomioon mm. EOA huomiot

- Lainsäädännön opettaja seuraa rikosseuraamusalaa koskevia ratkaisuja ja lisää niitä aiheittain omiin opetusmateriaaleihinsa, lisäksi yksittäiset opettajat huomioivat ne omissa koulutuksissaan (esim. tarkastustoiminta)
- Lainsäädännön opettaja seuraa ja huomioi opetuksissaan myös CPT:n kannanottoja (myös muitakin maita koskien kuin Suomea) sekä perus- ja ihmisoikeuksien kurssilla EIT:n ratkaisuja

Opintojen aikaiset etuudet eri malleissa ja yhdenvertaisuus

- RSKK:ssa opiskelevat saavat tutkintokoulutukseen osallistuvat saavat opiskelijakortin, ilmaisen majoituksen ja lounaan
- työssäoppimislinjalaiset saavat lähijaksoilta palkkaa (tutkintolaiset eivät). Työssäoppimisväylällä kokelaiden palkkaus on euromääräisenä 2 361,60 euroa kuukaudessa. Heille lukeutuu etä- ja verkko-opetusta 2 pv viikossa, loppuajan ollessa virkatyötä, eli toiset opiskelee täydellä palkalla samalla tavalla, samat opinnot RSKK:lla kuin työssäoppimislinjalaiset, jotka tulevat täydellä palkalla työajalla. Heillä on myös terveydenhuolto Risen puolesta kun muilta poistettu mahdollisuus jopa opiskelijaterveydenhuoltoon.

➔ tämä ajaa RSKK:n lähiopetuksen käytännössä kokonaan pois, koska palkkaerot niin suuret. PL 6 § yhdenvertaisuusvaatimusta ei voi kiertää sillä, että kyse on kahdesta eri opintolinjasta. Erot ja poikkeaminen yhdenvertaisuuden vaatimuksesta eivät ole esityksessä juridisesti kestävästi perusteltuja millään tavalla. Lisäksi RSKK:n opiskelijat ovat eriarvoisessa asemassa myös muihin opiskelijoihin nähden, koska oikeutta opiskelijaterveydenhuoltoon ei ole. Jos tällainen malli ajetaan läpi, tarvitaan siihen perustuslakivaliokunnan lausunto yhdenvertaisuusvaatimuksen tulkinnasta tässä. Lisäksi eri väylällä olevilla opiskelijoilla on erilaiset virkamiesoikeudelliset vastuut ja velvollisuudet vankiloissa ja tämä epäkohta tulee ratkaista ennen kuin asia menee eteenpäin. Käytännössä pystymetsästä otettu määräaikainen toimii täydellä virkavastuulla, kun taas kokelas (jolla on jo vk-koulutusta, muita alan opintoja taustalla) toimii vajanaisin valtuuksin ja eri palkalla. **Huomioitava on, että jos Pev ei lausu tähän esitykseen, tulee ristiriitatilanteissa noudatettavaksi PL 106 § koskien perustuslain ensisijaisuutta ja perustuslaki menee edelle, jolloin kaikkia on kohdeltava yhdenvertaisesti (**varsinkin kun opinnot tulevat olemaan yksi yhteen samanlaiset, samaan aikaan, samassa paikassa, samalla toteutuksella).

Miten korkeakouluyhteistyö jatkuu uudistuksen jälkeen

- ei ilmeisesti mitenkään, ellei Rise tee erillisiä sopimuksia yksittäisten korkeakoulujen kanssa
- Risen esityksen mukaisesti opettajien resurssit kohdennetaan täysimääräisesti vain perustutkinnon ja täydennyskoulutuksen opetukseen. RSKK:n osalta yhteistyötä halutaan jatkaa, mutta tällä hetkellä tähän ei saa kohdentaa työaikaa.

Koulutuskeskuksen yksikönpäällikön kelpoisuusvaatimukset ja niiden tarkistaminen (tutkintovaatimusten poisto)

- Tällä hetkellä RSKK-asetuksen 12 §:n mukaan henkilöstön kelpoisuusvaatimuksena on: 1) yksikönpäälliköllä lisensiaatin tutkinto tai tohtorin tutkinto, perehtyneisyys

henkilöstökoulutukseen ja koulutuskeskuksen toimialaan sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus; (Rise-asetuksen 7 §:n mukaan RSKK:n yksikönpäällikön esimiehen kelpoisuusvaatimuksena on: 1) vastuualueen johtajalla ja yksikönpäälliköllä ylempi korkeakoulututkinto, käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus)
- kaikissa muissa oppilaitoksissa vaaditaan opetusstoien ja pedagogiikan osaaminen yksilön päälliköltä, eli vastuu on laajempi kuin tavallisen yksilönpäällikön. Näitä vaatimuksia ei saa poistaa.

Hallinnollisen uudistuksen osalta kiinnosti, mitä mieltä RSKK on esityksestä tältä osin ja tarpeesta/välttämättömyydestä yhtenäistää Risen hallintoa esitetyllä tavalla; miten RSKK näkee esityksen tältä osin vaikuttavan koulutuskeskukseen ja sen asemaan (esim. kaventuuko yksikönpäällikön hallinnollinen koulutuskeskusta koskeva päätösvalta; mitä mieltä ollaan johtokunnan lakkauttamisesta ja päätösvallan siirtymistä Risen ao. osaston johtajalle: mitä mieltä ollaan neuvottelukunnan perustamisesta tilalle ja sen asemasta)

- Kapenee huomattavasti. Kaikki päätöksenteko, opettajien nimittämiseen asti siirtyy yksittäiselle virkamiehelle. Myös hallinnollisesti yksittäinen virkamies jatkossa päättää OPS.in sisällön, rakenteen, tutkintosäännön, opiskelijan oikaisupyynnöt, opettajien mahdollisuudet tehdä minkäänlaista yhteistyötä muiden oppilaitosten, yhteistyötahojen kanssa.
- RSKK:n nykyisen lainsäädännön mukaisesti RSKK on oppilaitos, joka tuottaa tutkintoon johtavaa koulutusta, sekä henkilöstön täydennyskoulutuksia. Oppilaitosstatuksen vuoksi RSKK kykenee yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa kehittämään ja suunnittelemaan koulutuksia, jotka vastaavat organisaation tarpeeseen, kuitenkaan vaarantamatta pedagogista suunnittelutyötä RSKK:n säilyttäessä päätösvallan opetuksen toteutukseen liittyvissä kysymyksissä. Näillä perusteilla, RSKK ei ole verrannollinen muihin RISE:n yksiköihin. eikä sitä tulisi myöskään sisäänrakentaa organisaatioon yhdeksi lisäsiiveksi.

- Nyt on nähty, että tämä yksittäinen ihminen ei hallitse oppilaitoksen alaa, eli hänen päätöksestään opettajat eivät saa tehdä TKI toimintaa, erityisesti tutkimusta. Samoin OPS:ia, valintakokeita ja muuta koskevat päätökset tulevat olemaan jopa perustelemattomia vs. pedagogiset aspektit huomioivia. Mikäli päätösvalta keskittyy osaamattomalle henkilölle, sekä opiskelijoiden asema oppijoina sekä henkilöstön työn tulokselisuus ja työnlaatu, vaarantuu vakavasti.

Olisiko tämä tehty ilman lakiuudistusta:
Kyllä olisi ja nyt jo tehdään toteutusta juuri kuten tullaan tekemään. Se, että laki määrittää kahden vuoden määräajan määräaikaisille, niin tälläkin hetkellä kun opiskelija tulee RSKK:lle tekemään tutkintoa, määräaikaa ei lasketa. Eli teemme tätä uudistusta jo nyt. Opinnot viety verkkoon ja monimuotoistettu.
Risen väite lakivaliokunnassa, että tämä olisi kiinni tästä kahden vuoden määräajasta, voidaan ohittaa, ja ohitetaan sillä, että heidät valitaan tekemään tutkintoa.

➔ ei ole myöskään määritelty aikarajaa, jossa tutkinto tulee suorittaa → voiko siis olla ”ikuisuusopiskelijoita”, jotka opiskelijastatuksella, jotta määräaika voidaan ohittaa

➔ verkkoon vieminen on kaiken tutkimustiedon valossa iso virhe etenkin alalla, jossa lain, turvallisuusasioiden yms. osaaminen on keskeistä. Kentältä viesti: ”pelisilmän opetusta ja lähiopetusta pitäisi olla huomattavasti enemmän. Kokelaat tulevat entistä vähemmän valmiina kentälle ja aiheuttaa vaaratilanteita jo valmiiksi kriisiytyneessä tilanteessa”.

Miten valinnat hoituu, että ei tule ketä tahansa sisälle työssäoppimispolulle:
Vaihtoehtoja on kolme, joista

- yksi sellainen että RSKK vastaa tästä ja tehdään samalla tavalla
- yksi on sellainen, että vankilat päättää, miten tehdään ja ketä valitaan, eli pelko eriarvoisuudesta kasvaa. Valinta voidaan tehdä liian heppoisin perustein ja siten, että työvoimapula ohjaa sitä, ketä valitaan, ei soveltuvuus.
- Pelkkä tursel soveltuu erityisen huonosti järjestäytyneen rikollisuuden aiheuttaman uhan torjuntaan
- Rikolliskytkökset tulevat usein ilmi koulutusvaiheessa opiskelutovereiden havaintojen perusteella
- tuleeko kaikkien valittavien läpäistä sama fyysiset testit ja haastattelut kuin lähiopetuslinjalle tulevat? Tarvitaan myös riskiarviota ja toimintasuunnitelmaa soluttautumisen estämisestä yms.

Miten TKI ja tutkimustoiminta jatkossa järjestetään RKK:lla
Vastuualueen johtaja Pauli Nieminen avasi tätä asiaa 10.6. henkilöstötilaisuudessa, että TKI toiminta hyvin todennäköisesti poistetaan RSKK:n tehtävästä ja opettajien työnkuvasta. Näin toimien, RISE ei ota huomioon sivistysvaliokunnan lausuntoa. Väite, että TKI toiminta kaikkinensa mutta erityisesti tutkimuksen osalta, kuuluu vain strategiayksikön vastuulle, ei pidä paikkaansa. Strategiayksikkö tuottaa tärkeää tietoa organisaatiolle, mutta eri opetussisältöihin tarvittavaa, ajankohtaisen tutkimustiedon tarpeeseen strategiayksikkö ei kykene vastaamaan. RSKK:n TKI-toiminta on erityisesti opetushenkilöstön toimenkuvaan sisäänrakennettua toimintaa, eli keskeinen ja kriittinen osa opetustyötä, jonka pohjalta koulutusta rakennetaan ja toteutetaan. Lisäksi, RSKK:n henkilöstö aktiivisesti osallistuu ja tuottaa tietoa organisaation kehittämis- ja innovaatiotyöskentelyyn olemalla osana erilaisia suunnittelu- ja implementaatiotyöryhmiä. Näin ollen ilman TKI-toimintaa, RSKK ei jatkossa osallistuisi organisaation sisäiseen kehitys- ja innovaatiotyöskentelyyn, puhumattakaan uusien koulutuskokonaisuuksien laadukkaaseen kehittämiseen osana organisaation henkilöstön jatkuvan kasvun ja kehityksen tukitoimia. Lisäksi, RSKK olisi ainoa laatuaan oppilaitoksena, jolta on rajattu toimenkuvasta TKI toiminta ulos.

Johanna Huusko
KM, FM, TM, ST
yksikönpäällikkö
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus (RSKK)
Vernissakatu 2A
01300 Vantaa